

همیشه‌ای فرهنگ‌شهر

دیدار با محمدعلی بهمنی به بهانه زادروزش

تمام شاعری‌ام مرهون فریدون مشیری است

غزل من چیزی نیست جز برداشتی با ظرف غزل از رودخانه «نیما»

متولد ۲۷ اردیبهشت ۱۳۲۱ است. چهره نجیب و خطوط صورتش حکایت از

مهرنای و تجربه به سالیان و زیستن بر متن محتم زندگی دارد. او از جمله من به‌عنوان کسی که به شعر و شاعری علاقه‌مند است از ادبیات خراج ادبیات نمی‌کند. تولید ادبی او مبتنی بر متن و جانما به حقیقی زندگی است که هنر واقعی و ناب از آن مایه می‌گیرد. بهمنی، واقعا زندگی کرده و

او شعر مرا در مجله «روش‌فکر» که آنجا مسئول صفحات شعر بود چاپ کرد. از آن زمان به بعد رابطه من به‌عنوان کسی که به شعر و شاعری علاقه‌مند است، با فریدون مشیری ادامه یافت.

این ارتباط عمیق تر نشد؟

اتفاقا چسرا، عمیق‌تر هم شد. پس از آن مقطع فریدون مشیری به خانه ما رفت‌وآمد می‌کرد و هر بار هم چشمه‌ای از کار را از او می‌موختم. او همواره به من محبت می‌کرد. از آن زمان به بعد تا کسب کرد که من بیشتر و بیشتر شعر بخوانم.

آرزوی تان برای روز تولد تان چیست؟

پیش از هر چیز آرزو دارم که بهبود یابم یا این وضع به دیار باقی بشتام.

اگر فرصت پیدا می‌کردید که یک‌بار

دیگر فریدون مشیری را در این سن و سال ببینید به او چه می‌گفتید؟

حتما به او می‌گفتم که با انتشار همان شعر توانستم ترانه‌های بسیاری بسرایم. می‌خواهم بگویم آقای مشیری شما بودید که دست مرا گرفتید. باور کنید اگر زنده بود می‌خواستم الان به شکل ویژه او و تشکر کنم. هر کاری که فکرش را بکنید، برایش انجام می‌دادم و دریغ نمی‌کردم؛چرا که همه زندگی شعری و شاعری من مرهون محبت‌های آقای مشیری است.

چه آرزویی برای مردم ایران و

مخاطبان شعر تان دارید؟

امیدواریم که به‌گونه‌ای همه‌چیز سر و سامان بگیرد.

چه کتابی را پیشنهاد می‌کنید که

مخاطبان بخوانند؟ اگر بخواهید کاری از خود تان پیشنهاد کنید، کدام اثر تان است؟ مجموعه آخری که منتشر شده و کل شعرهایم را می‌توانند به کتابفروشی‌های مختلف یا باغ کتاب برونند و این مجموعه اشعار را تهیه و خواندنش را آغاز کنند.

می‌کنید؟

پاسخ به این پرسش قدری سخت است، چرا که اغلب عزیزان ما دارای کتاب‌هایی ارز‌شمندی هستند. توصیه می‌کنم که مخاطبان آثار حسین منزوی را بخوانند. یادش بخیر… حسین منزوی، جهان شعری خاص خودش را داشت.

سردی و گرمی روزگار را چشیده است و این تجربه زیسته در مجموعه «باغ لال» و شعر به یادماندنی «به شب‌نشینی خرچنگ‌های مردابی» کاملاً متجلی است. به بهانه تولد این شاعر بزرگ سراغ او رفتیم و با او گفت‌وگو کردیم. محمدعلی بهمنی به‌رغم کسالت به سوالات‌مان با دقت پاسخ داد. برایش آرزوی سلامت و شفای عاجل داریم.

فصل الخطاب ادیبانمان باشد تا خوشحال و خرسند شویم و به‌خود بالیم که این است ادبیاتی که به جست‌وجوش چراغ برداشته‌ایم. هنوز آن اتفاق مهم معاصر و متأخر در ادبیات ما رخ نداده است تا بتوانیم آن شاکهار را بنیدیریم.

چند روز پیش ماجرای قتل ناصر عبداللهی در ۳۷سالگی و در اوج شهرت هنری، از زبان شما نقل شد. طبق روایت شما چه کسانی او را به قتل رساندند؟

او را با ضرب و شتم به قتل رساندند و آن ویدئو هم گویا بود.

چرا قاتلان‌ش تا به امروز دستگیر نشده‌اند؟

بعضی موضوعات پیچیده است و نمی‌توان ساده و سراسرت به پاسخ رسید. هنوز خودم هم به پاسخ این پرسش نرسیده‌ام. من قدر مسلم آنچه را می‌دانستم در اختیار رسانه‌ها و شما قرار دادم، اما اینکه چرا قاتل یا قاتلان به مجازات نرسیدند، برای خود من هم جای پرسش و اما و اگرهای فراوان دارد.

نخستین شعر استاد محمدعلی بهمنی که فریدون مشیری در ۹سالگی شاعر، آن را در مجله روشفکر چاپ کرد

ای واژه بگر جوادانه ای شعر مَوتَخ زمانه ای چشمه سینه‌جوش الهام ای حس لطیف شاعرانه ای مطلع و مقطع غزل‌ها ای لطف و تَرُتم ترانه شب‌ها که به‌خواب ناز بُردی /من را به‌سروده شبانه تا صبح نشسته‌ای توییدار /بر بستر طفل پُر بهانه آوازه گرم لای لایت /افکنده طنین عارِ فانه شاعر نه منم، تویی که باشد /شعرت همه شورِ مادرانه احسانِ تو را کسی نداد /از توست مرا هم این نشانه

غزل من برداشتی از رودخانه نیماست

من از کودکی با وزن شعری آشنا بوده‌ام و از لایه‌ی‌ها و شعرهایی که مادرم زمزمه می‌کرد، وزن در من درونی شد، به همین دلیل نیازی نداشتم که بروم عروض را به شکل مکتبی یاد بگیرم. زمانی وزن و عروض در شعر می‌تواند مکتبخانه‌ای مفید باشد که در شعر درونی شده باشد. در غیر این صورت شکل مکتب‌خانه‌ای آن چندان مفید نخواهد بود و دانستن اسسم بحر‌ها و وزن‌ها عامل خوب شعر گفتن نیست.غزل من چیزی نیست جز برداشتی با ظرف غزل از رودخانه «نیما». این ظرف را در دست منوچهر نستانبی دادم؛ وقتی که داشت از بل استوار «سایه» (هوشنگ ابتهاج) عبور می‌کرد. غزل بعد از نیما را نوعی لجبازی می‌دانم، اما این باور از ارادتم به غزل نکاسته است.

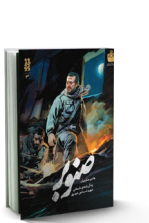
تازه‌های کتاب

منشور

بزرگداشت‌داران

کتاب «منشور بزرگداشت داران» با عنسوان فرعی «گفتمان و ره‌نامه حضرت امام خامنه‌ای در خصوص برگزاری کنگره‌های شهدا» توسط جامعه‌فعالان مردمی جهاد و شهادت (وار تون) تهیه و از سوی انتشارات شهید کاظمی منتشر شده است. این اثر به هربخش با عنوان‌های زیر تقسیم شده است:
هروری کلبی بر بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های شهیدا، مشروح بیانات در دیدار با دست‌اندر کاران کنگره‌های شهدا، متن پیام‌های رهبر معظم انقلاب به کنگره‌های شهدا، گزارش‌های خبری عنوان‌های زیر تقسیم شده است:
هروری کلبی بر بیانات در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های شهیدا، مقالات شاخصی خطاب به دست‌اندر کاران کنگره‌های شهدا.

صنوبر

کتاب «صنوبر» به‌قلم‌های حکیمیان، روایت داستانی زندگی شهید اسماعل حیدری است که از سوی انتشارات خطمقدم منتشر شده است. صنوبر نام مادر شهید اسماعل حیدری است و روایت کتاب هم از روزهای دل‌تنگی صنوبر در جست‌وجوش شروع می‌شود.در نبوداسماعیلی که به‌سوره رفته و صنوبر می‌داند که در سوره جنگ است. پدر محکم‌تر است و در جواب نگرانی‌های صنوبر می‌گوید: «بچه هم جز و امانت‌های خداست. خودش می‌گیره.»

ترنج وزیتون

کتاب «ترنج و زیتون» به قلم حسین جابری انصاری است که از سوی انتشارات ایران منتشر شده، اثری درباره مسئله فلسطین و عملیات توفان‌الاقصی وعلل وناج آن است که در آن نویسنده آملاتی‌گسترده‌ورزیبانه در این خصوص دارد. جابری سیاستمدار کهنه‌کار ایرانی، مسائل‌ها کارشناس مسئول میز فلسطین و مشاور عربی و آفریقای وزیر خارجه بوده است و تجربه و شناخت بسیاری از فلسطین دارد.

کتاب در برای من کمال دارد برای من هنوز زنده‌ام و زنده بوندم خاری ست به تنگ چشمی نامردمِ زول پرست

مجتبی‌مینوی در فصل ۳

کتاب زندگی‌نامه «مجتبی مینوی» ادیب و نویسنده معاصر، به همت انتشارات سورمه‌پدر بیانه‌های عملیات ترکیبی، دقیق و بهت‌آور «وعده صادق» و گرامی داشت و تبیین این حق‌خواهی‌ها و بر ملاساختن هرچه بیشتر واقعیت مغفور غاصبان قبله اول مسلمین را وظیفه همه کسانی که دل در گرو حق و حقیقت دارند، دانست.

■ مهلت ارسال آثار به دومین جایزه جهانی ادبیات فلسطین تا ۱۳ خرداد ۱۴۰۳ تمدید شد. در دومین دوره جایزه جهانی ادبیات فلسطین، بهتر می آثار با موضوع فلسطین و مقاومت و آزادی قدس شریف و جنابت‌های صهیونیست‌ها در فلسطین که در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ میلادی تولید شده باشند، بررسی و انتخاب خواهند شد.

یادداشت

محمدلسانی*

فناوری نرم انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ

عمل صالح را وایرال کنیم

دین اسلام به‌صورت ویژه به کنش‌های همگانی و جمعی توجه دارد. اسلام، فرصت نمایش دین و دینداری را به مومنان می‌دهد تا عمل صالح خود را در قالب یک پیکره متحد، منسجم و به‌صورت جمعی به معرض نمایش بگذارند. این ویترین منحصر به فرد و جذاب که حول محور مناسک و اعمال دینی شکل می‌گیرد، هم در داخل هم در خارج از پیکره خود، جاذب است و معنا تولید می‌کند. در داخل، مسلمانان را به این باور می‌رساند که از کامل‌ترین دین پیروی می‌کنند و در خارج، ولع تجربه‌های نو و تشنگی برای دستیابی به عمق معارف اسلامی را برای غیرباورمندان و پیروان سایر ادیان فراهم می‌کند.

حج، نماز، روزه و حتی جهاد، جزو واجباتی است که مناسک خاص دارد و لشکری از مسلمانان را در قالب یک جمع، به نمایش می‌گذارد.

امروز که رسانه‌های مدرن، تولید ادبیات و یک سبک زندگی خاص می‌کنند ممکن است برخی فکر کنند در طراحی پیاده شده و پیچیده معماران دنیای نوین، دیگر باور و زیست دینی را باید منسوخ و منقضی به حساب آورد. از همین رو حتی برخی از کشورهای اسلامی با همین پیش فرض، چنان در باتلاق سبک زندگی غربی فرو رفته‌اند که کنسرت‌های بی‌دربی خواننده‌های آمریکایی و فستیوال‌های هالووین و … باعث شده جز نامی از اسلام، چیزی فراتر را یادک نکنشد.

در این میان اما انقلاب اسلامی، به پوشش‌های اجتماعی و رسانه‌ای اقدام کرده و می‌کند که باید آنها را تولید عمل صالح از سر مایه معنوی و ایمانی مردم دانست. معمار این طراحی نیز بنیانگذار انقلاب بود. آیت‌الله خامنه‌ای به صراحت می‌گوید: «امام، استاد بی‌نظیر استفاده از ایمان مردم برای تولید عمل صالح بود.» این فناوری نرم را باید هدیه انقلاب اسلامی به جریان اسلامی در دوره معاصر دانست. خلاقیت فرهنگی و نوآوری هنری می‌تواند در یک دستگاه مفهومی از ایمان مردم به تولید عمل صالح برسد. تأکید موکد رهبر انقلاب این است که «ایمان می‌تواند عمل صالح تولید کند» و عمل صالح جمعی و همه‌گیر فراتر از هر کنش و فعالیتی است.

پساده‌روی اربعین، راهپیمایی جاماندگان اربعین، مهمانسی ۱۰ کیلومتری و افطاری ساده خیابانی همگی از برنامه‌هایی است که مفاهیم اسلامی از عشق و ارادت به اهل بیت(ع)، احسان و نیکوکاری و عشق بندگی را به یکدیگر پیوند زده است.

رهبر انقلاب در خطبه‌های نماز عید سعید فطر اما به‌صورت ویژه از تلاوت جمعی قرآن در سراسر کشور به‌عنوان جلوه‌ای درخشان‌تر و زیباتر از این نمایش دینداری اشاره کردند. به راستی، جمع‌خوانی و مشارکت اجتماعی در برپایی محافل قرآنی، یکی از جلوه‌های انس مردم با کلام خدا و دین خداست.

در زمانه‌ای که برخی اندیشکده‌ها و جریان‌سازان بلوک غرب قصد دارند به‌صورت تحمیلی و با انحصار و جبر رسانه‌ای اینگونه القا کنند که دین‌گریزی و خداناباوری یک موج اجتماعی است، اما جریان سرودهای انقلابی همچون سلام فرمانده یا جشن قرآنی امام حسنی‌ها در استادیوم آزادی ثابت می‌کند، ریشه و زیرساخت فکری و فرهنگی جامعه ایران، کاملاً مومنانه و معتقد در مسیر فتح قله قرار دارد و ایمان دارد. خرمشهرها در پیش است و باید خود را آماده کند: «جوان‌های مؤمن، حزب‌اللهی و انقلابی کارهای فرهنگی خودجوش را راها نکنند و دنبال بکنند و همه دستگاه‌های فرهنگی کشور را دعوت کردیم و می‌کنیم که در این جهت حرکت کنند، این، بخش فرهنگی این عدم تبعیت است، این جهاد بزرگ است، جهاد کبیر است.»

✽ پژوهشگر فرهنگ و ارتباطات

خبرهای کوتاه

اخبار کوتاه از دنیای فرهنگ

■ دآوری نهایی چهارمین دوره جشنواره خودنویس بر گزار شد. اسامی برگزیدگان در مراسم اختتامیه جشنواره خودنویس که در اردیبهشت‌ماه خواهد بود، اعلام می‌شود. آثار برگزیده و سایر نویسندگانی که آثارشان قابل اعتنا بودند پس از اعمال نهایی نکت نویسندگی در نشرسرای خودنویس به چاپ خواهند رسید.
■ نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با صدور نامه‌های عملیات ترکیبی، دقیق و بهت‌آور «وعده صادق» و گرامی داشت و تبیین این حق‌خواهی‌ها و بر ملاساختن هرچه بیشتر واقعیت مغفور غاصبان قبله اول مسلمین را وظیفه همه کسانی که دل در گرو حق و حقیقت دارند، دانست.

■ مهلت ارسال آثار به دومین جایزه جهانی ادبیات فلسطین تا ۱۳ خرداد ۱۴۰۳ تمدید شد. در دومین دوره جایزه جهانی ادبیات فلسطین، بهتر می آثار با موضوع فلسطین و مقاومت و آزادی قدس شریف و جنابت‌های صهیونیست‌ها در فلسطین که در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ میلادی تولید شده باشند، بررسی و انتخاب خواهند شد.